

TENTOONSTELLING OVER SOCIALE IMPACT VAN POËZIE VANAF 10 OKTOBERT IN WERELDMUSEUM ROTTERDAM

POETRY OF THE PEOPLE

Stemmen uit West-Azië en Noord-Afrika

Van 10-10-2025 tot en met 03-05-2026

Poëzie heeft binnen de samenlevingen in West-Azië en Noord-Afrika grote maatschappelijke invloed. Dwars door sociale klassen, landsgrenzen en taalgrenzen heen worden gedichten door miljoenen mensen uit het hoofd gekend en voorgedragen. Ze zijn een vorm van individuele én gezamenlijke expressie, ze hebben grote verbindingskracht en maatschappelijke invloed. En waar de ene een uitdrukking van vreugde of romantiek is, is de andere de motor achter een massaprotest of betoog voor de vrijheid.

STEMMEN UIT WEST-AZIË EN NOORD-AFRIKA

Poetry of the People maakt de verbindende kracht van poëzie en de betekenis ervan voelbaar. Dertig impactvolle gedichten in een mix van tekst, voordracht, video en kunstinstallaties tonen hoe groot de rol van dichtkunst kan zijn in de levens van mensen. De tentoonstelling beweegt van de intimiteit van individueel gelezen poëzie tot de intensiteit van een collectief gescandeerd gedicht. In de verzen klinken de stemmen van veranderaars, vrijheidsvechters, verbinders en van troost, veerkracht, liefde. De tentoonstelling bevat werk van onder andere Abu al-Qasim al-Shabbi, Dunya Mikhail, Forough Farrokhzad, Mahmoud Darwish, Nazim Hikmet en Rumi. De gedichten zijn oorspronkelijk geschreven in verschillende talen, waaronder Arabisch, Grieks, Hebreeuws, Perzisch, Tamazight en Turks. Benzokarim –Karim Ellouta (1996)–, performer en stadsdichter van Rotterdam, draagt in de tentoonstelling zijn gedicht voor. In zijn gedicht *Nachtbelofte* klinken verhalen en herinneringen die niet vergeten mogen worden.

SPREKEN VANUIT HET HART

Het hart spreekt in de gedichten, objecten en hedendaagse kunst die gepresenteerd worden in de tentoonstelling. Het gevoelsleven wordt besproken: van verraad tot hartstocht en van ontheemding tot liefde voor het vaderland.

Het werk *Qatalogue* (2018, Berlijn) van kunstcollectief Slavs and Tatars toont een tong die gekruld is rond cyrillische letters zoals **К** (kh), **Т** (th), **Q** (w), **Ж** (q) en **З** (th). Het kunstwerk verbeeldt de verwarring en onzekerheid die veel mensen in Centraal-Azië ervoeren toen ze deel gingen uitmaken van de Sovjet-Unie. Hun talen, zoals het Tadzjieks, Oezbeeks of Turkmeens, moesten opeens in een nieuw schrift, het cyrillisch, worden geschreven.

Veel van de gedichten in *Poetry of the People* worden nog steeds gelezen en bestudeerd, ook in de Nederlandse samenleving. Meral Polat zingt op haar nieuwe album, dat in september dit jaar uitkomt, een nummer op de tekst van het gedicht *Ötme Bülbül Ötme* van dichter, musicus, humanist en mysticus Pir Sultan Abdal, een belangrijk figuur binnen het Alevitisme. Deze kwam op voor de rechten van het volk en verzette zich tegen het Ottomaanse Rijk. In een video draagt Meral Polat zingend het gedicht voor.

*I became like rivers
separated from the sea
I became like ashes
of an extinguished fire
I became like roses
that bloomed before their time
I'm burning, my friend,
from the pain you caused me*

[Pir Sultan Abdal, *Ötme Bülbül Ötme*, 16e eeuw, fragment]

Een kunstwerk dat afgelopen jaar ook te zien was op de Biënnale van Venetië is *Roots in the Sky* van Nour Jaouda. Jaouda verkent in haar werk thema's als nationale identiteit, veerkracht en vernietiging en belichaamt in dit werk de herinneringen aan de tuin van haar grootmoeder in Benghazi, Libië. *Roots in the Sky* is opgebouwd uit lagen en vormen die zijn opgeknipt en aan elkaar genaaid zoals ons geheugen dat ook met onze ervaringen kan doen. De titel van het werk is een verwijzing naar een zin uit het gedicht *The Second Olive Tree* van de dichter Mahmoud Darwish.

*Maar de soldaten, de nieuwe soldaten,
omsingelen haar met bulldozers en onwortelen haar.
Ze triomferen over onze grootmoeder, die ondersteboven wordt gezet,
met haar takken in de grond en haar wortels in de lucht.*

[Mahmoud Darwish, *The Second Olive Tree*, ca. 2007, fragment]

Mahmoud Darwish (Palestina, 1941–2008) is een van de meest gevierde Palestijnse dichters. Hij verwoordt de Palestijnse ontheemding, verzet en liefde voor het thuisland met zijn veelzijdige poëtische stem. De olijfbom staat in zijn werk voor veerkracht en hoop, die geworteld in het land ook verwijst naar een bredere nationale identiteit. Darwish weet leden van de Palestijnse Nationale Raad tot tranen te roeren tijdens een voordracht 1983, leidend naar de Iraanse revolutie.

*Ik zag mezelf als een spiegel, leeg, zonder mezelf;
Telkens toon je er een nieuw beeld.
Soms het beeld van je kracht, soms van je tirannie,
Soms het beeld van jouw zelfverheerlijkende ogen.*

[Forough Farrokhzad, *Servitude*, 1958, fragment]

In de twintigste eeuw, waarin maar weinig vrouwen als dichter werden gerespecteerd, verkende de Iraanse Forough Farrokhzad (1934–1967) onderwerpen die als taboe werden beschouwd. Haar vaak controversiële poëzie gaf uitdrukking aan fysieke en emotionele intimiteit. Ze groeide uit tot een symbool van verandering in het hedendaagse Iran. Haar poëzie is blijvend inspirerend voor vele Iraniërs wereldwijd.

*Leven als een boom, alleen
en vrij
en als een bos in broederschap,
dit verlangen is het onze.*

[Nâzım Hikmet Ran, *Kuvayi Milliye Destanı* – (“8. Bap”), 1939–1941, fragment]

In de gedichten van schrijver Nâzım Hikmet Ran (1902–1963) weerklinkt luid protest. Vanwege zijn communistische ideologieën bracht hij 28 jaar in gevangenschap door en ontvluchtte hij zijn geboorteland na vrijlating. Ook in gevangenschap bleef Nâzım Hikmet Ran middels zijn gedichten strijden voor vrijheid. Tot op de dag van vandaag wordt hij gezien als de eerste en belangrijkste hedendaagse Turkse dichter en een van de grootste internationale dichters van de 20e eeuw. Zo laat de tentoonstelling beelden zien van de Gezi Park–protesten in 2013 waarin regels uit de poëzie van Nâzım Hikmet Ran op spandoeken zijn te lezen.

Poetry of the People is te bezoeken én vooral te beleven in Wereldmuseum Rotterdam van 10 oktober 2025 t/m 3 mei 2026.